

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В СУЧАСНУ ДОБУ

матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2025 р.

УДК 2+61] (062)

Р 36

Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, ПП “Видавництво “Фенікс””, 2025. – 332 с.

ISBN 978-617-8310-48-6

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – ректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Науменко Олександр Миколайович – перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Земсков Сергій Володимирович – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Саган Олександр Назарович – завідувач Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, професор.

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Рецензенти:

Гаврилюк Тетяна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Сторожук Світлана Володимирівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 10 від 19 червня 2025 р.)

ISBN 978-617-8310-48-6

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2025

запропонованих варіантах відповідей небажані коментарі саме сексуального характеру, щоб відділити їх від сексистських висловлювань та інших форм дискримінації. Крім того, варто дослідити і прояви недоцільної уваги сексуального характеру з боку викладачів до студентів в соціальних мережах та месенджерів.

Для вивчення даної проблеми доцільно застосовувати комплексний підхід: комбінувати кількісні та якісні соціологічні методи для ґрунтовного дослідження різних форм прояву харасменту у медичних ЗВО.

Література:

1. Про освіту: Закон України. Редакція від 16.08.2024. Відомості Верховної Ради України. 2017. No 38–39. ст. 380. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Мосейко А. Г. Проблеми харасменту у вищій освіті та засоби протидії. Матеріали III Всеукраїнського форуму ВМПЗ ДГУ. 2022. С. 26-29
3. Корсунська В. В. Харасмент в освітніх закладах. Матеріали II Всеукраїнського форуму “Соціально-психологічні та правові аспекти протидії насиллю в освітніх закладах”. 2021. С. 111–115.
4. Про освіту: Закон України. Редакція від 06.06.2024. Відомості Верховної Ради України – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

**Корчак Я. Ю., Котельницький М. С.,
Мішкурова В. Є.,**

НМУ імені О. О. Богомольця,
*email.kyy@gmail.com, max.kotelnitskiy2007@gmail.com,
michkourovaviktore@gmail.com*

Науковий керівник:

Нечушкіна О. В.,
старший викладач кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ імені О.О.Богомольця

ЩОДО ПИТАННЯ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ВИБІР СПЕЦІАЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

За останні роки медицина в Україні зазнала чималих змін, пов'язаних з розвитком сучасних технологій і потребою в спеціалістах, що будуть вміти ними користуватись; воєнним станом і потребою в медичних працівниках на фронті; зміною умов розподілу на етапі післядипломної освіти. Ці сучасні тенденції змінюють не лише практичну сторону медицини, а й її теоретичні засади. Кожна інновація в медицині відкриває нові горизонти для наукового пізнання, змінюючи уявлення про межі медичної практики та потребу в

нових спеціальностях. Вивчення запитів роботодавців в сфері медицини та дослідження уявлень здобувачів вищої медичної освіти є важливими завданнями для спеціалістів з менеджменту системи охорони здоров'я. Використання соціологічних методів збору, обробки та аналізу інформації надасть можливість зрозуміти явища та процеси, які вивчають (якісні методи) і надати кількісну оцінку цим явищам (кількісні методи). Все більше сучасних емпіричних досліджень в соціології проводять за допомогою "змішування" методів [1].

Мета дослідження полягає у виявленні значущості чинників, що впливають на вибір спеціальності на етапі післядипломної освіти та окреслення перспективи застосування кількісних методів збору, обробки та аналізу інформації в контексті комплексного вивчення питання спеціалізації на етапі післядипломної медичної освіти. Задля її досягнення необхідно виконати такі **завдання**:

1. Провести пілотне анкетування студентів медичного закладу вищої освіти.

2. Виявити тенденції в оцінці значущості чинників, які впливають на вибір спеціальності випускників закладів вищої медичної освіти та обґрунтувати використання кількісних соціологічних методів для дослідження питання спеціалізації майбутніх лікарів на післядипломному етапі підготовки.

Методи та матеріали: Об'єктом пілотного емпіричного дослідження виступили вітчизняні здобувачі вищої медичної освіти денної форми навчання НМУ імені О.О.Богомольця (n=61). Вибіркова сукупність не є репрезентативною для всіх студентів НМУ імені О.О.Богомольця. Метод збору інформації – online анкетування (польовий етап – квітень – травень 2025 року).

Результати:

В опитуванні взяли участь 61 респондент (n=61), серед них 62,3% жінок та 37,7% чоловіків у віці від 17 до 26 років. З них 54,2% у віці від 17 до 21 року та 45,8% у віці від 22 до 26. Серед опитаних 27,87% були студентами 1 курсу, 4,92% – 2 курсу, 1,64% – 3 курсу, 21,31% – 4 курсу, 21,31% – 5 курсу, 22,95% – 6 курсу.

У 52,46% респондентів немає знайомих, які працюють у сфері охорони здоров'я, натомість у 47,54% є такі знайомі.

Респондентам було запропоновано оцінити стан медичної освіти в Україні. Тим, хто оцінив стан як "поганий" або "дуже поганий" (19,7% та 9,8% відповідно) було поставлене відкрите питання щодо причин такої оцінки. Більшість респондентів (42,6%) не визначилися з оцінкою стану медичної освіти в Україні, при цьому жоден з респондентів не задоволений станом освіти повністю. Серед причин невдоволення станом освіти в Україні були названі несправедливість оцінювання, нововведення в розподілі на інтернатуру (особливо недостатня кількість бюджетних місць і неможливість проходити контрактну інтернатуру для студентів бюджетної форми навчання), недостатнє оснащення університетів в Україні та переважаність навчальної програми.

Серед респондентів 73,77% визначилися з напрямком інтернатури, отже для виявлення основних чинників, що впливають на вибір майбутньої спеціалізації було проаналізовано відповіді саме цих 45 здобувачів освіти.

При відповіді на відкрите питання “ Якщо Ви визначились з інтернатурою, вкажіть, будь ласка, обраний Вами напрямок” більшість опитаних майбутніх лікарів зазначили такі бажані напрямки спеціалізації як “Хірургія” (24,5 %) та “Анестезіологія та інтенсивна терапія” (20%). Також опитані здобувачі медичної освіти відмітили спеціальності “Акушерство та гінекологія” (8,9%), “Дитяча хірургія” (6,7%), “Медична психологія” (6,7%), “Неврологія” (4,45%), “Отоларингологія” (4,45%), “Патологічна анатомія” (4,45%). По одному респонденту обрали спеціальності “Внутрішні хвороби” (2,2%), “Дерматовенерологія” (2,2%), “Медицина невідкладних станів” (2,2%), “Ортопедія і травматологія” (2,2%), “Офтальмологія” (4,45%), “Судово-медична експертиза” (2,2%), “Фізична та реабілітаційна медицина” (2,2%).

При проведенні анкетування респондентам було запропоновано оцінити значущість різних чинників за шкалою від 1 до 5, при умові, що 1 – зовсім неважливий, 5 – дуже важливий.

Таблиця 1. Оцінка здобувачами вищої медичної освіти важливості чинників при виборі спеціалізації (n=45)

Чинник впливу	Оцінка важливості, %				
	“1”	“2”	“3”	“4”	“5”
Заробітна плата	6,6	0,0	20,0	33,3	40,0
Престиж спеціальності	4,4	2,2	26,7	29	37,8
Можливість розвитку	2,2	8,8	28,8	28,8	31,1
Робочі ризики (зараження ВІЛ, гепатитом тощо)	11,1	48,9	17,8	11,1	11,1
Кількість вільних місць на спеціальність в інтернатурі	8,9	20	26,7	28,9	15,6
Власне бажання	2,2	2,2	6,7	24,4	64,4
Тривалість і складність навчання	4,4	17,8	48,9	17,8	11,1
Можливість роботи за кордоном	2,2	8,9	13,3	28,9	46,7
Робочий графік	4,4	8,9	24,4	33,3	28,9
Бажання спілкування з пацієнтами	17,8	28,9	8,9	24,4	20,0
Оснащеність лікарень та робочих місць	0,0	20,0	22,2	26,7	31,1

Більше половини респондентів (64,4%) назвали власне бажання дуже важливим чинником при виборі спеціальності в інтернатурі (Див. Табл. 1). Можливість роботи за кордоном є визначальним фактором для 46,7% опитаних, які визначилися з майбутньою спеціалізацією в інтернатурі. Також для значної кількості студентів (40,0 %) визначальним фактором є заробітна плата. Найменш значущий чинник, що впливає на вибір спеціальності на етапі післядипломної підготовки – робочі ризики (зараження ВІЛ, гепатитом тощо): 11,1 % опитаних вважають його зовсім неважливим, ще 48,9% радше неважливим. Бажання спілкування з пацієнтами є скоріше неважливим при виборі спеціальності в інтернатурі для 28,9% респондентів, зовсім неважливим цей чинник вважають 17,8%.

Бажання отримати омріяну спеціальність, як визначальний чинник при виборі напряму підготовки на післядипломному етапі медичної освіти, актуалізує дослідження дотримання принципу справедливості при розподілі випускників медичних ЗВО на навчання в інтернатурі. Адже самоактуалізація лікарів в професійній діяльності завдяки роботі за бажаною спеціальністю сприятиме оптимальному функціонуванню соціального інституту медицини та охорони здоров'я.

Література:

1. Giddens A., Sutton F.W. Essential Concept in Sociology. – URL: <http://fssh.rjt.ac.lk/wp-content/uploads/2023/09/Essential-Concepts-in-Sociology-PDFDrive-.pdf>

Кузьменко І. А.,

НМУ імені О. О. Богомольця,
iryna.kuzmenko05@gmail.com

Науковий керівник:

д. філос. н., проф. Шевченко С. Л.,
професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ імені О. О. Богомольця

ІНТУЇЦІЯ ЯК СКЛАДОВА НАВИЧОК ПСИХОТЕРАПЕВТА

Будь-яка галузь медицини, зокрема психотерапія, потребує володіння інтуїтивними навичками. У своїй практичній діяльності лікар часто стикається із нестачею даних для встановлення діагнозу пацієнта. У таких ситуаціях інтуїція є ключем до успіху.

Інтуїція – здатність людини мисленнєво оцінювати ситуацію без використання логічного аналізу. Ця навичка дозволяє людині одразу ухвалити певне рішення, ґрунтуючись на власному емпіричному досвіді. За А. Бергсоном інтуїція розглядається як своєрідний різновид інстинкту, за З. Фройдом – першопринцип творчості. Ознаки, якими вона володіє: несподіваність, раптовість та досить поширений характер [1].

Такі мислителі як Платон, Арістотель, Р. Декарт, Дж. Локк, Г. В. Лейбніц, І. Кант, Ф. Шеллінг, А. Бергсон, А. Шопенгауер, К. Г. Юнг приділили чималу частину свого життя вивченню інтуїції. Р. Акофф, Ф. Емері, А. Є. Шерозія, А. А. Налчаджян вивчали природу інтуїції з психологічної точки зору [2].

Арістотель доводив, що “інтуїція підтримує логіку. Логічний розум актуалізується інтуїтивним мисленням”. І. Кант вважав, що “інтуїція ніколи не підводить того, хто до всього готовий”.

Основоположник інтуїтивізму А. Бергсон у своїй праці “Вступ до метафізики” визначає інтуїцію як вид “інтелектуальної симпатії”, яка допомагає проникнути “углиб” предметів [3]. Представник філософії життя А. Шопенгауер наголошував на тому, що “в нас існує щось більш мудре, ніж голова. Саме у важливі моменти свого життя ми керуємося не стільки